

# **Blákrossheimið**



## **Ársfrágreiðing 2010**

Lynggøta 12  
FR 100-Tórshavn  
[www.blakross.fo](http://www.blakross.fo)  
t-post: [blakrossheimid@blakross.fo](mailto:blakrossheimid@blakross.fo)

## Innihald

Innihald .....	2
Ársfrágreiðing 2010 .....	3
Nevndin .....	3
Starvsfólk .....	3
Játtan.....	3
Rakstur .....	3
Samstarv .....	4
Avrúsan og viðgerð .....	4
Eftirviðgerð .....	4
Viðgerð - býtt eftir slagi .....	4
Viðgerð - býtt eftir kyni.....	5
Viðgerð - býtt eftir aldri .....	5
Ung í viðgerð.....	6
Viðgerð - býtt eftir hvussu ofta fólk hava verið inni .....	7
Ambulant viðgerð .....	7
Familjuskeið – skeið fyri avvarðandi.....	8
Ymisk hagtøl frá Blákrossheiminum.....	8
Framtíðarútlit.....	9

## Ársfrágreiðing 2010

Blákrossheimið varð sett á stovn av Bláa Krossi Føroya í 1984, og vóru tá pláss fyri 5 búfólkum. Tilboðið varð víðkað til 15 búpláss í 1987 og hevur Føroya Landsstýrið stuðlað rakstrinum øll árin. Frá og við 2003 er hetta broytt til, at Landsstýrið letur rakstrarjáttan til Blákrossheimið.

## Nevndin

Í nevdini fyri Blákrossheimið sita trý umboð.

Hjalmar Hansen, Rituvík, aðalskrivari í Bláa Krossi Føroya, er formaður;  
Alfred Olsen, løgtingsmaður, Saltnes, er næstformaður og  
Anna Hentze, lærari, Søldarfjørður, er skrivari.

## Starvsfólk

Tað eru 9,5 fulltíðarstørv á Blákrossheiminum. Talan er um leiðara, ein sálarfrøðing, tveir viðgerðarar, sjúkrasystur og onnur starvsfólk. Eisini er lækni fast tilknýttur heimið, men er hesin ikki taldur við í uppgerðini av fulltíðarstarvsfólkum.

## Játtan

Á figgjarlógini fyri 2010 fekk Blákrossheimið eina rakstrarjáttan áljóðandi kr. 5.016 tkr. Talan var um ein minking uppá 0,6 % í mun til árið fyri. Hetta sást aftur í rakstrinum av Blákrossheiminum, vit kláraðu ikki at halda játtanina á figgjarlógini fyri 2010.

## Rakstur

Ein stóðugur trupulleiki, sum Blákrossheimið er í, er, at alt størri og størri partur av játtani fer til lönir vegna lønarvøxtur, og tessvegna verður minni til aðrar útreiðslur.

Niðanfyrir sæst lutfalsliga prosentbýtið millum lönir og annan rakstur seinastu 9 árin.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
<b>Lönir</b>	67%	68%	71%	71%	73%	72%	73%	73,4%	76,8%
<b>Aðrar. útr.</b>	33%	32%	29%	29%	27%	28%	27%	26,6%	23,2%

Fyri ikki at skerja tilboðið sum Blákrossheimið gevur (t.v.s. siga fólk úr starvi), hevur verið neyðugt at framt effektiviseringar innan annan rakstur. Higartil hevur hetta latið seg gjørt. Í krónum merkir hetta, at uml. 368.000 kr eru skornar av rakstrinum, sum er annað enn lønarútreiðslur, seinastu 9 árin. Ein slíkur niðurskurður hevur m.a. ført við sær, at vit hava skert á konto til mat, reingerð, viðlíkahald og endurnýggjan av telduútbúnaði. Aktiveringstilboð til brúkararnar er við at vera heilt burtur, so sum útfærðir, leiga av ítróttarhøll v.m. Hendan gongdin kann ikki halda áfram, og í framtíðini kemur hetta at merkjast í tilboðnum, Blákrossheimið kann geva. Fyri at spara pening, verður komandi ár neyðugt at gera broytingar. Millum annað verður

stongt 1 viku eyka komandi summar. Har afturat vera bert 2 skeið fyri avvarðandi á skránni í 2011.

## Samstarv

Blákrossheimið hevur eitt munagott og umfatandi samstarv við fleiri ymiskar partar, sum á ymiskum økjum hava við brúkararnar at gera. Eitt nú við Kriminalforsorgina í sambandi við rúsdrekkakoyring og aðrar dómar, har fólk verða dømd at verða edrú. Eisini við teir kommunalu sosialu mynduleikarnar, ella tá talan er um barnaverndarmál. Viðmerkjast skal, at samstarvið við barnaverndirnar kring landi er økt. Blákrossheimið bjóðar viðgerð í arrestini, og hevur hetta tilboðið eisini verið nýtt síðan 2010.

## Avrúsan og viðgerð

Blákrossheimið hevur tvær høvuðsuppgávur, onnur er avrúsan og hin er viðgerð av rúsmisnýtarum. Umframt hetta hevur Blákrossheimið, sum liður í viðgerðini, tilboð um ambulanta viðgerð, familjuviðgerð og eftirviðgerð.

Viðgerðin á Blákrossheiminum hevur til endamáls at royna fullkomið fráhald frá rúsevnum, og hetta gera vit við, í fyrstu atløgu at avrúsa, samstundis sum vit arbeiða í bólkum við m.a. motivatióin, rúsfunktióin, broytingarætlan og upplýsing. Í aðru atløgu fylgja brúkararnir viðgerðarætlan, sum verður gjøgnumförd við arbeiði í bólkum og einasamtalum har vit seta fokus á tað, hin einstaki hevur brúk fyri. Mátin vit arbeiða uppá er sosialpedagogisk - og psykologisk viðgerð og nýta vit t. d. Eg-styrkjandi-terapi, ACT- terapi og kognetiva terapi.

## Eftirviðgerð

Í 2010 eru vit miðvíst farin at arbeiða meira við heildarviðgerð, soleiðis at skilja, at fólk eftir at tey hava verið í viðgerð, arbeiða víðara í skipaðum bólkum í eftirviðgerð í 1 ½ ár frameftir. Tá móguleiki er at arbeiða víðari í bólki, er lættari at halda seg til upprunaligu avgerðina um, at broyta lívsstíl.

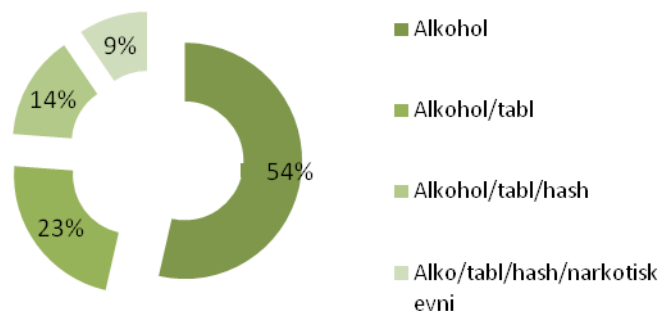
## Viðgerð - býtt eftir slagi

Ein munandi broyting er farin fram seinastu árin, tá talan er um hvat slag av misnýtslu, fólk leita sær hjálp fyri á Blákrossheiminum. Rúsdrekka er tó framvegis nógv tann størsti trupulleikin. Mynstrið er eisini, at í Føroyum hava vit so at siga ikki misnýtslu, har bert talan er um hash og narkotisk evni, rúsdrekka er altíð ein partur av misnýtsluni. 54 % av teimum, sum vóru í viðgerð í 2010, høvdu rúsdrekkatrupulleikar, í mun til 60% í 2009. Hini 46 % vóru fólk, har rúsdrekka varð blandað saman við øðrum, í 2009 var hetta tali 40 %.

Misnýtslan av alkoholi og tablettum var fallandi frá 2002 (28 %) til 2004 (11 %), men hevur í eina tíð aftur verið vaksandi upp til 15 % í 2008, og er nú í 2010 23%. Stóra broytingin er í nýtslumynstrinum, ið verður bólkað sum alkohol, tablettir, hash og narkotisk evni frá 14 % (7+7) í 2006 til 16 % (8+8) í 2007 og til 27% (15+12) í 2008 og í 2009 33% (18+15), í 2010 er hetta fallið niður á 23%. Hendan gongd eigur at vera tikin í størsta álvara, saman við at fleiri ung koma í viðgerð.

Ein orsök til at næstan eingin ”bara” nýtir t.d. hash ella onnur narkotisk evni í Føroyum, er helst tann, at tilgongdin av rúsevnum ikki er jøvn. Talan er helst um eitt serføroyskt fyrirbrigdi, ið stendst av væntandi rávørutilgongd á rúsevnisøkinum.

## Viðgerð á Blákrossheiminum í 2010 - býtt eftir slagi av misnýtslu



### Viðgerð - býtt eftir kyni

Tá talan er um viðgerð fyri rúsmisnýtslu, er javnstøða ikki galdandi á Blákrossheiminum. Verður hugt eftir tølunum frá árinum 2004 til 2010, síggja vit tó eina munandi øking í umboðan av kvinnum í viðgerð. Frá 16% í 2004 til 25% í 2010, ein øking uppá 9%. Hendan gongdin, at kvinnurnar verða betur og betur umboðaðar í viðgerðini, eiga vit at geva okkum far um. Broytingin ber boð um broytingar í misbrúksmynstrinum ella hevur gjørt tað meira ”legalt” hjá kvinnum at leita sær hjálp.

Hava vit kanningin, sum deildin fyri arbeiðs- og almannaheilsu kunngjórði í 2007 í huga, har eitt av úrslitunum varð, at upp móti 60 % av teimum spurdu kvinnunum søgdu seg antin slettis ikki ella næstan ongantíð smakka sær á, so er frágreiðingin til tað øktu kvinnuumboðanina helst tann, at misnýtslumynstrið er broytt – at vit heilt einfalt fáa fleiri kvinnur, sum eru bundnar av rúsdrekka og øðrum rúsandi evnum.<sup>1</sup>

### Viðgerð - býtt eftir aldri

Tølini fyri aldursbýtið vísa, at nógv tey flestu, ið gera nýtslu av viðgerðartilboðnum á Blákrossheiminum, eru tey millum 30-60 ár. Hetta eru royndirnar tey mongu seinastu árin. Hesi telja í alt 69%, ið er en øking í mun til 2009, tá hesi taldu 65% av teimum, sum vóru í viðgerð. Miðalaldrinum var í fjør 45 ár, sí annars talvu á síðu 7.

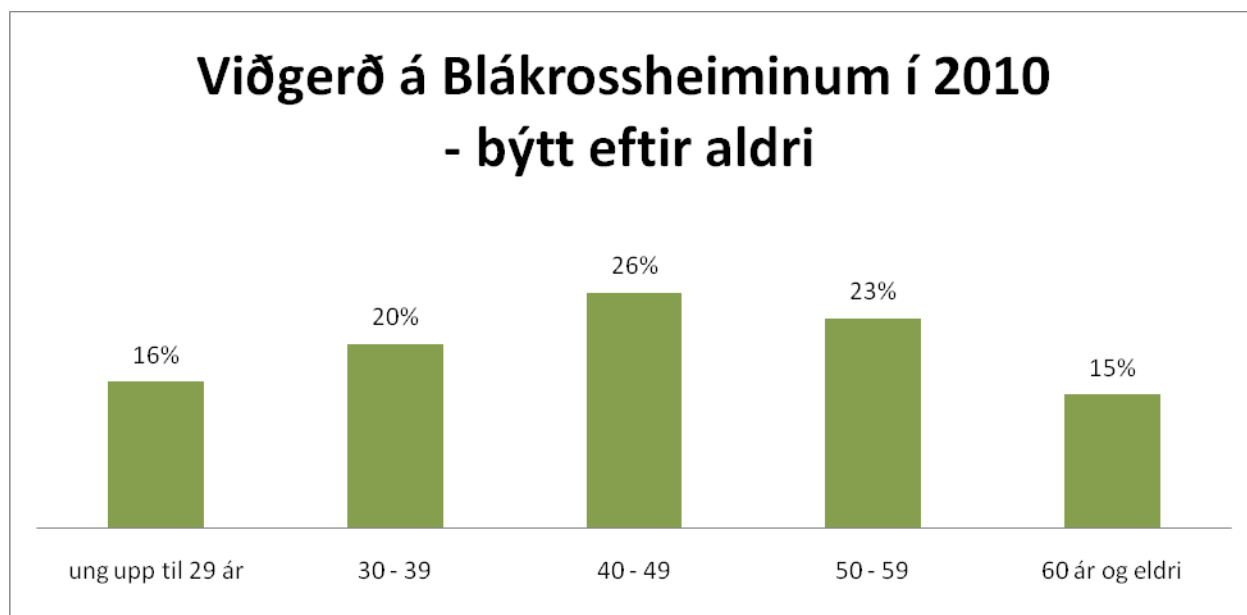
1

## Ung í viðgerð

Blákrossheimið hefur hesi seinastu árin sæð eina stöðuga øking av yngri fólki, ið leita sær viðgerð. Í fjør vóru 23 fólk millum 18 og 30 ár í viðgerð og er hetta ein stöðug øking frá 2006, tá einans 4 fólk í hesum aldursbólki vóru í viðgerð. Í prosentum er gongdin frá 2006 til 2010 soleiðis, at í 2006 umboðaði aldursbólkurin 2% av teimum, sum komu í viðgerð, í 2008 var talið 10% og í 2009 heili 19% og er í ár lækkað til 16%. Eftir okkara fatan, sigur hendan gongd frá um broytingar í misnýtslumynstrinum.

Tey ungu nýta í størri mun sterkaru rúsevnini, sum t.d. hash, amfetamin, kokain, og onnur narkotisk evni saman við rúsdrekka. Hetta ger, at tað aloftast er truplari at fáast við og tekur longri tíð at viðgerða. Tey ungu kenna seg rímuliga væl á Blákrossheiminum, men tað kann tó verða trupult hjá teimum at vera saman við “gomlum” rúsdrekkamisnýtarum. Av hesi orsök fáa tey ungu ambulanta viðgerð, sum vit vita ikki altíð er nøktandi fyri tey. Ynskiligt hevði tí verið, um eitt serstakt viðgerðartilboð var fyri ung, og hava vit eisini gjørt Almennaráðið og Heilsumálaráðið vart við hetta. Viðmerkjast skal, at fleiri av teimum ungu vera send av landinum til viðgerð, og hevði tað verið munandi betri fyri tey, og bíligari fyri samfelagið, at tey fingur viðgerð í Føroyum.

Umráðandi er eisini, at tey ungu koma í viðgerð skjótast gjørligt, áðrenn trupulleikin verður ov stóur og veruliga fær fastatøkur á teimum. Besta loysnin er kortini at gera meira við upplýsing og fyribyrging millum børn og ung. Lættari er at fyribyrgja enn at hjálpa.

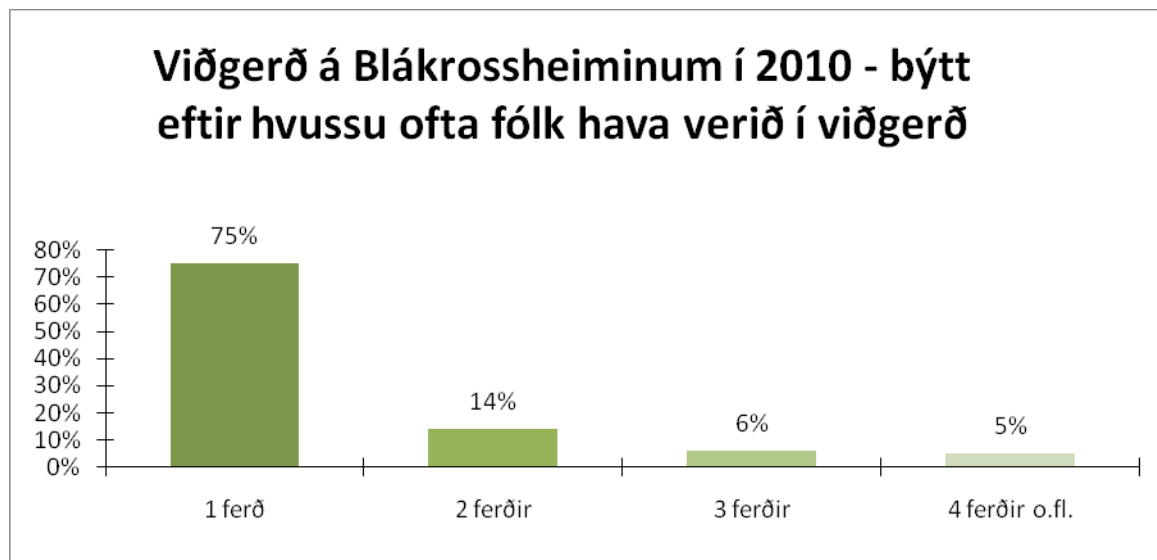


## Viðgerð - býtt eftir hvussu ofta fólk hava verið inni

Í alt vórðu skrásettar 198 innleggingar í fjør og er hetta nakað meira enn í 2009, tá 175 innleggingar vórðu. Harumframt vóru 12 ung undir 18 ár í ambulanti viðgerð, í mun til 19 í fjør. Tað eru skrásettir 1,4 % minni innleggingardagar í mun til árið fyri. (4675 í 2010 móttvegis 4742 í 2009). Miðaltalið fyri, hvussu nógv fólk vóru inni pr. dag í fjør, var 14,1 fólk og er hetta nakað minni enn árið fyri, tá miðaltalið var 14,4. Miðal innleggingartíðin var 23,6 dagar. Innleggingartíðin er støðugt hækkað seinastu árin. Í 2004 var innleggingartíðin 18 dagar í meðal, í mun til 2010 tá hon var 23,6 dagar. Hendan gongdin er í tráð við ætlan okkara at tryggja eina betri viðgerð. Hugsanin er, at ein haldgóð viðgerð krevur longri tíð. Harafturat krevja tey ið nýta fleiri rúsevni longri tíð í viðgerð.

Tølini fyri undanfarna ár vísa, at rættiliga fáir persónar koma afturvendandi í viðgerð. 75 % av teimum, vóru bara inni eina ferð. 14 % vóru inni tvær ferðir, 6 % trýggjar ferðir og so eru tað tey afturvendandi 5 %, ið vóru inni 4 ferðir ella oftari. Í hesum samb. kann viðmerkjast, at talan ikki er um nakra veruliga viðgerð fyri hesi sum koma 4. ferð ella oftari, heldur er talan um avrúsing í nakrar dagar.

Í 2010 vóru 143 ymisk fólk í viðgerð í mun til 126 árið fyri. 72 av hesum 143 høvdu ongantíð verið í viðgerð áður, árið fyri var hetta talið 36.



## Ambulant viðgerð

Blákrossheimið hevur, sum liður í viðgerðini, tilboð um ambulanta viðgerð og eftirviðgerð á ymiskum økjum. Serliga eru tað ungfólk, sum fylla nógv í hesum partin av arbeiðinum. Harafturat eru tað nakrir brúkarar, ið ynskja hendan møguleikan, ið hóskar betur til familju- og arbeiðslívið.

Ambulanta virksemi er uppraðfest í 2010. Hetta hefur tó ikki gingið útyvir døgnaviðgerðina og hava tilsamans fleiri fólk verið í viðgerð.

Ungfólk millum 15 og 18 ár, ið fáa ambulanta viðgerð, er eitt rímuliga nýtt fyribrygdi. Seinasta ár hevði Blákrossheimið samband við 12 ung undir 18 ár, í mun til 8 í 2008 og 19 í 2009, har rúsdrekka og rúsevni vóru ein partur av teirra trupulleikum. Nøkur ung undir 18 ár eru farin á viðgerðarstovn í Danmark í 2010.

Tríggir eftirviðgerðar bólkar eru virknir, har fundir eru hvørja ella aðruhvørja viku.

## Familjuskeið – skeið fyri avvarðandi

Royndirnar vísa, at tað er sera týðningarmikið at taka familjuna við í sambandi við misbrúksviðgerð, tí tá eru vit við til at broyta neiliga familjustrukturin í heiminum, og harvið geva uppvaksandi ættarliðinum betri kor.

Tað hefur leingi verið eitt ynski hjá Blákrossheiminum at gera eitt átak, serstakliga fyri familjur. Hetta hava vit arbeitt miðvíst fram ímót. Vit høvdu fyrsta skeiðið í januar 2006. Í 2007 vóru tvey familjuskeið. Í 2008 og 2009 vóru 4 familjuskeið hvørt árið. Orsaka av sparingum vóru bert 2 familjuskeið í 2010.

Vit hava í 2008 broytt heiti á hesum tilboðnum til ”Skeið fyri avvarðandi”. Hetta út frá teimum royndum vit hava gjørt síðan 2006 og tí týðningarmiklu sannroynd, at avvarðandi hjá einum misnýtara kunnu fáa mein av rúsmisnýtsluni hjá einum øðrum. Frá at vera eitt tilboð hjá familjuni hjá einum, sum er í viðgerð, er tilboðið nú alment til øll, sum hava fingið neiliga ávirkanir á teirra lív, av at liva saman við einum, sum hefur ella hefur havt ein rústrupulleika.

Skeiðið fyri avvarðandi er eitt heildartilboð, har byrjað verður við 3 fylgjandi skeiðsdøgum. Ein mánaða eftir verður fylgt upp við einum skeiðsdegi og eftir tveir mánaðar við einum kvøldi. At enda verða lutakararnir innkallaðir ½ ár aftaná til eitt kvøld. Eftir hetta kunnu lutakarar halda áfram í einum sjálvhjálparbólki. Av teimum báðum skeiðunum, sum vóru gjøgnumförd í 2010, eru higartil 2 bólkar, sum hava hildið fram sum sjálvhjálparbólkar

## Ymisk hagtøl frá Blákrossheiminum

Heiti	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Tal av innleggingum:	220	198	170	155	175	198
Tal av ambulantum í viðgerð:					19	44
Røktardagar í alt:	4117	3679	3993	4359	4742	4675
Røktardagar miðal	19	19	23	28	27	23,6
Miðal búfólk pr. dag:	12,5	11,2	12,1	13,2	14,4	14,1
Ymisk fólk í viðgerð:	143	108	116	106	126	143
Nýggj folk í viðgerð	70	35	47	44	59	72
Menn:	85 %	86 %	81 %	77%	82%	75%
Kvinnur:	15 %	14 %	19 %	23%	18%	25%
Miðalaldur:	46 ár	47 ár	48 ár	48 ár	43 ár	43 ár
Luttakarar á skeiði fyri avvarðandi		27	23	30	29	12



## Framtíðarútlit

Grundøkið til nýtt Blákrossheim er tøkt á Nesi, Eysturoy. Enn er tó ógreitt, nær klárt verður at flyta inn í nýggja heimið. Broytta búskapar- og fíggjarstöðan, sum Føroyar og heimurin annars eru rakt av, ger at vit nokk mugu endurskoða nøkur viðurskifti í samband við byggingina, men vit hava ikki mist móti, og eru við góðum treysti í gongd við ætlanina. Arbeitt verður enn við at fáa fíggjarliga grundarlagið uppá pláss.

Vit hava eisini sett í gongd arbeiðið við at lýsa okkara virðis- og viðgerðargrundstøði, og í hesum sambandið fáa eina skipaða eftirmeting av viðgerðini. Vit hava samskifti við okkara systurfelagsskapir í Norðurlondum. Arbeiði verður væntandi liðugt fyrst í komandi árið.

Vinarliga og við vón um framhaldandi gott samstarv

Tórshavn, tann 15.02.2011

Olga Magnussen  
leiðari